

محسن میرزا علی
Mohsen Mirza Ali

مرشدان پرده خوان ایران - دفتر ۳۰
Picture-storyteller Masters of Iran - 30
(Morshedān-e Parde-Khān-e Iran)

www.ketab.ir

حمیدرضا اردلان
Hamidreza Ardalan

اردلان، حمیدرضا

محسن میرزا علی = /Mohsen Mirza Ali / حمیدرضا اردلان

تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۶.

۲۴ ص.؛ مصور: ۱۷×۲۱ س.م. مرشدان پرده خوان ایران؛ [ج. ۳۰].

دوره: 9789642986002؛ ج. ۳۰؛ 9789642986125

فهرستوبسی بر اساس اطلاعات فیبا

فارسی - انگلیسی. میرزا علی، محسن. ۱۳۶۲ - پرده خوانان - ایران.

پرده خوانی - ایران. فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران.

مرشدان پرده خوان ایران؛ [ج. ۳۰].

ج. ۳۰ ۴م الف PIR ۳۸۴۶۱

۸۶ ۲۷۰۰۹

کتابخانه ملی ۱۰۹۴۴۴۲

انتشارات فرهنگستان هنر

محسن میرزا علی

مرشدان پرده خوان ایران - دفتر ۳۰

حمیدرضا اردلان

دستورالعمل: بیتا وضوی، لیلا توکلی، پویک عظیم پور

ویراسته: فارسی و انگلیسی: کتابیون صارمی

مدیران: محمد رضا ایرانداد، محمد رحیمی

ویراسته: لیلا نقلی

کیرافک: طرح: روی جلد: سمیه شاه محمدی

جلد اول زمستان ۱۳۸۶

سند: کد ۳۰۰۰ نسخه

لیدر: فرآیند گویا

شادرننگ

قیمت ده بد می جلدی: ۴۵۰۰۰ (۱۱) تومان

شابک: (ج. ۳۰) ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۸۶-۱۲۵

(دوره) ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۸۶-۰۰۲

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

نشانی فروشگاه شماره ۱: تهران، خیابان ولی عصر، بالاتر از تقاطع امام خمینی (ره)، کوچه شهید حسن سخور، شماره ۱۵، انتشارات فرهنگستان هنر.

تلفن: ۶۶۴۸۵۸۶۸ دورنگار: ۶۶۴۸۵۸۶۹ صندوق پستی: ۱۳۷۷-۱۳۱۴۵. پست الکترونیک: publishing@honar.ac.ir وبسایت: www.honar.ac.ir

نشانی فروشگاه شماره ۲: تهران، میدان فلسطین، خیابان برادران شهید، مظفر، شماره ۵۳، مرکز فرهنگی هنری صبا، تلفن: ۶۶۴۹۴۵۰۸ و ۶۶۴۸۷۵۳۶-۹

تهیه مجموعه سی جلدی مرشدان پرده خوان ایران که دستاورد رجوع مستقیم و میدانی به منابع زنده است، تلاشی در راستای حفظ هنرهای آیینی و میراث شفاهی ایران است. انتشارات فرهنگستان هنر بر مبنای رسالتی که در نشر و ترویج و حمایت از آثار هنری بر عهده دارد، به نشر این مجموعه ارزشمند پرداخته است.

پرده خوانی نوعی آئین نمایشی ایرانی است که موضوع آن بر پرده ها نقاشی می شود. اجرای موضوع پرده ها به اندیشه و ذوق نقال و تماشاجی متأثر از وقایع اجتماعی و باورهای مردم باز می گردد. این پرده ها راه می روند و در هر جا که پرده خوانان اراده کنند، آرام می گیرند. پرده و پرده خوان و تماشاجی در این جا همه لازم و ملزوم یکدیگرند.

فضاها در پرده به گونه ای تقسیم بندی شده اند که مکان خیر و شر، بهشت و جهنم و اولیا و اشقیا در آن مشخص است. اولیا، بهشت و نیکی و حیوانات نیک سرشت (کیوتر) در بالا و سمت راست پرده قرار دارند، و سمت چپ و پایین پرده محل پرورش اندیشه های زشت، جهنم و اشقیا و حیوانات سبع و زشت (مار غاشیه) است. قهرمانان این پرده ها ائمه و یاران آنها همچون حضرت عباس (در صف اولیا) هستند و در تضاد با آنها دشمنان که غاصبان حکومت اند (در صف اشقیا) قرار دارند. دسته اول مظهر نیکی ها و زیبایی ها در بهشت برین، و صف مقابل نماینده پلشتی ها در جهنم اند.

تصاویر پرده فاقد دورنمایی (پرسپکتیو) است. اندازه واقعی آدم ها، صورت ها و موجودات پرده را مفاهیم و کاربردها مشخص می کنند نه نگاه واقع گرا. رنگ ها در پرده مفاهیم خاصی را بازگو می کنند؛ مثلاً رنگ سبز از آن اولیا و رنگ سرخ از آن اشقیاست. شمایل های پرده معمولاً دارای ۷۲ مجلس و ۳۶۶ صورت است. اما هر پرده بر حسب ضرورت، صورت و مجالس خود را دارد که گاه از این تعداد کم تر می شود. شمایل ها جان دارند و از زمان ها و مکان های دوردست و ناشناخته به حرکت در آمده، زیر تأثیر کلام مرشد در ذهن تماشاچیان که خود در صف این تصاویرند جان می گیرند.

مرشدان پرده خوان معمولاً لباس درویشی بر تن می کنند، نوعی سربند بر سر (تاج، عمامه و ...)، تیرزین بر دوش و عصایی در دست دارند. آن ها هنگام اجرای پرده خوانی از اذکار، وقایع اصلی و فرعی، دعا و مناجات، مثنوی، غزل، قصیده و گریز... برای بیان مطالب خود کمک می گیرند. حرکات برخی از آنان تند، متنوع و پر جنب و جوش است و برخی حرکتی کند، آرام و یک نواخت دارند. در پرده اندیشه ای همسان میان مرشد و مخاطب جریان می یابد. پرده خوان در جلوی پرده حرکت می کند و با اشاره دست (برای اولیا) و عصا (برای اشقیا) داستان مربوط به شمایل ها را بازگو می کند.

پرده خوان داستان ها را با لحن محاوره ای که در آن نوعی نظم به گوش می رسد، یا محاوره ای و آواز با هم اجرا می کند. هر کجا لازم باشد آواز خود را با یکی از دستگاه های موسیقی ایرانی وفق می دهد و در جای دیگر از آن خارج می شود. مرشد پرده خوان هنگام خواندن، بیشتر از دهان و دماغ که شیوه ای خاص برای خواندن آوازهای عامیانه است، بهره می جوید و تظطیع اشعار علاوه بر سنت های نهاده شده گاه با سلیقه خواننده و بر حسب اوزان شعری صورت می پذیرد.

امید که چاپ و نشر این مجموعه مورد استفاده پژوهشگران و دستداران هنر قرار گیرد.